

הרב יצחק דביר

פירות וירקות בקיץ של השמיטה - סקירה

אחת ה'פגישות' המשמעותיות שלנו עם שנת השמיטה היא דרך קדושת השביעית הנוהגת בפירות. קדושת השביעית משפיעה עלינו בכמה דרכים:
א. יש לנהוג בפירות הלכות קדושת שביעית: לא לבזות אותם, לשמור על שאריותיהם, כמבואר בהרחבה בספרי הלכות השמיטה.
ב. ברכישה בחנויות ובשווקים - בזמן שישנם פירות וירקות הקדושים בקדושת שביעית, יש לרכוש רק בחנות המפוקחת באחד ממסלולי ההכשר לשמיטה (היתר מכירה, אוצר בית דין וכדומה).
ג. בקטיף עצמי - בחלק מסוגי הירקות יש איסור ספיחין, ואסור לאוכלם כאשר הם נלקטים מתאריכים מסוימים.
ד. ביעור - יש לבער את הפירות הקדושים בקדושת שביעית מן הבית כאשר 'כלו לחיה מן השדה', כפי שמבואר בספרי השמיטה.
לכן חשוב לעקוב אחר תאריכי חלות הקדושה של הפירות והירקות. את הרשימה המלאה ניתן למצוא באתר כושרות.¹

קדושת הפירות והירקות מהודש סיוון תשע"ה ואילך

פירות

כמעט כל הפירות הנקטפים מן העצים כעת, קדושים בקדושת שביעית. רבים מהם כבר נמצאים בשווקים (בגנה,² אפרסק, שסק, אוכמניות, גודגדן ודובדבן, לימונים, משמש, נקטרינה, ענבים, סברס [צבר], שזיף, שקד, תאנה, תות עץ). חלקם יגיעו לשווקים בחודשים הקרובים (אגס, ליצי, מנגו ועוד). אין לקנות פירות אלו בחנויות שאינן מפוקחות.

יש כמה מיני פירות שנמכרים כעת, ובעונה זו עדיין קדושת שביעית אינה חלה עליהם: אגוזים, אנונה, זיתים, חבושים, פומלה, קלמנטינה, שקדים ותמרים. פירות אלו עדיין אפשר לרכוש בחנויות שאינן מפוקחות לשמיטה.

1. http://kosharot.co.il/show_hadracha.asp?id=68121

2. נחשבת ירק מבחינה הלכתית.

ירקות

כל הירקות שנקטפו בשמיטה קדושים בקדושת שביעית. לכן אין לקנות שום ירק בחנויות שאינן מפוקחות. בשלב זה של השנה, רוב הירקות כבר אסורים באיסור ספיחין, ואין לאוכלם. אסור לאכול אף ירקות שנקטפו בקטיף עצמי מן הגינה, משום שרק ירקות שהתחילו לצמוח לפני השמיטה מותרים באכילה. מטעם זה, מתמעטים מיני הירקות הקדושים בקדושת שביעית, הנמכרים מטעם 'אוצר בית דין' (מלפפונים, חצילים וקישואים, ובקרוב תסתיים גם עונת העגבניות הקדושות). נותרו קדושים רק ירקות שזמן גידולם או שימורם ארוך: בטטה, בצל, גזר, גמבה, תפוחי אדמה, וסלק. שאר הירקות הנמכרים כעת ב'אוצר הארץ' הינם ירקות של 'היתר מכירה' (בסימון: 'מגבול עולי מצרים' ולא בסימון: 'קדושת שביעית'), או ירקות הגדלים בערבה (למעט כמה מינים מיובאים). היתרון המרכזי בקניית הירקות האלו הוא חיזוק החקלאות היהודית בארץ ישראל בלבד (ולא קדושת שביעית).

דגנים וקטניות

בשלב זה של השנה מתחילות להגיע לשוק קטניות הקדושות בקדושת שביעית (פול טרי, שעורה, שעועית, קלחי תירס, ובקרוב גם חומוס וכוסבר). קטניות אלו אין לרכוש בחנויות שאינן מפוקחות. שאר הקטניות עדיין אינן קדושות ומותר לרוכשן בשוק. חשוב להדגיש שרבים מסוגי הדגנים והקטניות היבשות (כגון אורז, חיטה, עדשים, קווקר) מיובאים מחו"ל, ואין בהם צורך בהכשר מיוחד לשמיטה.

תבלינים

כל התבלינים הנקטפים בעונה זו (כגון: בזיליקום, זעתר, לואיזה, נענע, רוזמרין) קדושים בקדושת שביעית. רוב התבלינים המיובשים (כגון: כמון, כרכום וכדומה) מיובאים מחו"ל, ומותר לקנותם גם בלא הכשר לשמיטה. חשוב להדגיש שתבלינים הגדלים בתוך בית, ותחתיהם צלחת או כלי קיבול החוצץ בינם ובין הקרקע - אין בהם קדושת שביעית כלל.

ביעור

מתחילת חודש סיוון מתחילה מצוות הביעור בחלק ממיני הפירות והירקות. מי שנשארו בידו ברוקולי או שסק הקדושים בקדושת שביעית צריך לבערם מן הבית, ובסוף סיוון צריך לבער גם את תרמילי האפונה הקדושים. (כדי לברר את אופן הביעור יש לעיין בספרי הלכות השביעית, או במאמרנו בגיליון הקודם).

